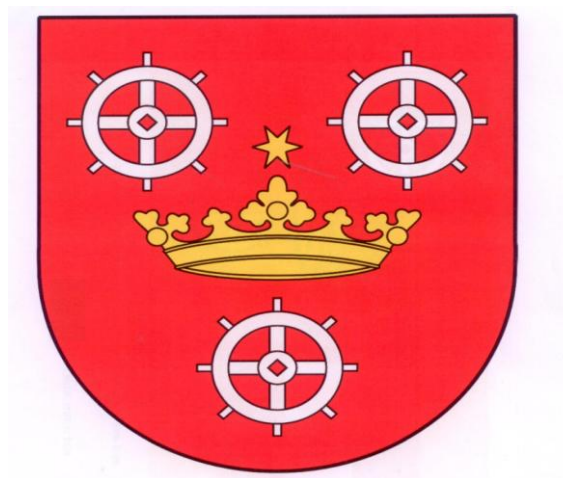

Załącznik nr 1 do Uchwały

Nr ...../2016

RADY GMINY MŁYNARZE

z dnia 29 Listopada 2016

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MŁYNARZE NA LATA 2016 - 2023

MŁYNARZE, LISTOPAD 2016

Spis treści

I. PLAN STRATEGICZNEGO ROZWOJU GOSPODARCZEGO	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY MŁYNARZE	5
1. ZARYS HISTORII GMINY MŁYNARZE	5
2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I DANE DEMOGRAFICZNE	5
3. ŚRODOWISKO I ZASOBY NATURALNE.....	7
4. KOMUNIKACJA.....	10
4.1. Identyfikacja problemów.....	11
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA NA TERENIE GMINY	12
5.1. Wodociągi, kanalizacja i usuwanie nieczystości.....	12
5.2. Zaopatrzenie w ciepło, gaz i energię.....	13
5.3. Identyfikacja problemów.....	14
6. ROLNICTWO	14
6.1. Identyfikacja problemów.....	15
7. GOSPODARKA.....	16
7.1. Identyfikacja problemów.....	17
8. OCHRONA ZDROWIA	18
8.1. Identyfikacja problemów.....	18
9. KULTURA	18
9.1. Identyfikacja problemów.....	19
III. STAN GMINY MŁYNARZE	20
1. ANALIZA SWOT GMINY MŁYNARZE.....	20
1.1. SZANSE.....	20
1.2. ZAGROŻENIA	20
1.3. SILNE STRONY.....	21
1.4. SŁABE STRONY	21
IV. ZADANIA W CELU POPRAWY SYTUACJI SPOŁECZNO- GOSPODARCZEJ NA TERENIE GMINY MŁYNARZE I ICH REALIZACJA	22

1. Planowane projekty i zadania inwestycyjne na lata 2016 – 2023.....	22
V. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY MŁYNARZE.	28
VI. Plan operacyjny Strategii.....	28
VII. SYSTEM WDRAŻANIA.....	48
VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	50
IX. Public Relations Strategii Rozwoju Gminy Młynarze	51
ZAKOŃCZENIE	52

I. PLAN STRATEGICZNEGO ROZWOJU GOSPODARCZEGO

1. Wprowadzenie

Sprawą o zasadniczym znaczeniu w zakresie decyzji dotyczących tempa i kierunków rozwoju, zasad gospodarowania majątkiem oraz sposobów zaspokajania lokalnych potrzeb jest dla samorządów lokalnych istnienie wizji przyszłości swojej gminy.

Niezbędne staje się określenie konkretnych celów rozwoju możliwych do osiągnięcia oraz metod jakie zastosuje się realizując dążenia do postawionych celów.

Lokalna strategia gospodarcza powinna mobilizować efektywne wykorzystanie wszystkich miejscowych potencjałów oraz opisywać niezbędne kroki prowadzące do realizacji celów w krótkim i długim okresie czasu, a także przewidywać działania alternatywne.

Na obecnym etapie rozwoju samorządów na władzach gminnych i powiatowych spoczywa obowiązek sprawnego kierowania i organizowania lokalnego życia publicznego oraz stymulowanie rozwoju gospodarczego. Warunkiem sprawnego funkcjonowania organizmu samorządowego jest umiejętność zarządzania strategicznego, szczególnie w zakresie określenia długofalowych celów i zamierzeń rozwojowych oraz dróg prowadzących do ich osiągnięcia.

W przypadku gminy i powiatu podejmującej tworzenie strategii rozwoju chodzi głównie o odpowiedź na pytania:

- w jaki sposób skutecznie wykorzystywać szanse i przeciwdziałać zagrożeniom dla rozwoju gospodarki,
- w jaki sposób stymulować procesy rozwoju lokalnej gospodarki, czyli co należy zrobić aby stworzyć dogodne warunki dla lokalizowania na terenie gminy różnych nowych przedsięwzięć gospodarczych, instytucji o organizacji, a także dla dalszego rozwoju już istniejących (chodzi tu o podnoszenie poziomu atrakcyjności lokalizacji gminy czyli tzw. korzyść miejsca),
- w jaki sposób racjonalnie i efektywnie wykorzystywać zasoby własne gminy (ludzkie, kapitałowe i naturalne),
- w jaki sposób chronić interes publiczny i przeciwdziałać różnorodnym konfliktom nieuchronnie pojawiającym się w procesie rozwojowym opartym o „grę rynkową” wielu niezależnych podmiotów gospodarujących i funkcjonujących na terenie gminy?

Rozwiązywanie tych problemów przez władze samorządowe nie może mieć wyłącznie charakteru pasywnego tj. polegać na likwidacji zaistniałych już „momentów krytycznych” (różnego rodzaju barier, dysproporcji rozwojowych) i łagodzeniu najdotkliwszych negatywnych skutków dla mieszkańców gminy. Musi mieć charakter aktywny tj. nastawiony na kreowanie pożądanej przyszłości gminy optymalne wykorzystanie wszystkich potencjalnych podstaw jej rozwoju prowadzących zarówno do ilościowych jak i jakościowych zmian w przyszłości.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY MŁYNARZE

1. ZARYS HISTORII GMINY MŁYNARZE

O rodowodzie gminy i wsi Młynarze świadczy sama nazwa. Pochodzi ona od trzech XVIII wiecznych młynów znajdujących się tu nad rzeką Róż. Osadnictwo na tym terenie rozpoczęło się dość wcześnie. Rolnictwo tych okolic stanowiło zaplecze gospodarcze miasta Różana i wchodziło w skład Księstwa Sieluńskiego, należącego do biskupów płockich. Wieś Młynarze zasłynęła z walk powstania listopadowego. 15 lipca 1831 roku V pułk ułanów pod dowództwem pułkownika Ignacego Kruszewskiego stoczył tu zwycięską bitwę z dywizjonem wojsk carskich, który stacjonował w Młynarzach, osłaniając umocnienie wojsk nieprzyjacielskich w Ostrołęce i przeprawę przez Narew w Różanie. Znany malarz Wojciech Kossak utrwalił to wydarzenie na obrazie pt. „Bitwa pod Młynarzami”. W czasie II wojny światowej nad Narwią w okolicach Młynarzy i Sielunia, toczyły się walki z okupantem hitlerowskim. Historia Sielunia i Młynarzy stanowi jedną całość. Do 1954 roku Młynarze należały do gminy Sieluń. W latach 1945 – 1954 były także siedzibą Gminnej Rady Narodowej (GRN), a następnie wsią gromadzką obsługującą 20 wiosek, w tym 15 sołectw. Po likwidacji gromady, w 1972 roku, teren ten podobnie jak ziemię Sieluńską włączono do gminy Różan. Młynarze wraz z okolicznymi wsiami należały w dalszym ciągu do powiatu makowskiego i województwa warszawskiego. Powiat makowski zlikwidowano w 1975 roku, tworząc nowe województwo ostrołęckie, do którego należały zarówno Młynarze jak i Sieluń, a także okoliczne wsie. Po 18 latach, od 1 stycznia 1992 roku na wcześniejszy wniosek Społecznego Komitetu Utworzenia Gminy, zarządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 grudnia 1991 roku powołano do życia gminę Młynarze – najmniejszą z gmin w ówczesnym województwie ostrołęckim. Gmina ta liczyła zaledwie 1861 mieszkańców i zajmowała powierzchnię 7504 ha.

2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I DANE DEMOGRAFICZNE

Gmina Młynarze to gmina wiejska położona w środkowo – północnej części województwa mazowieckiego, od 1999 roku należy do powiatu makowskiego (rys.1).

W latach 1975 – 1998 gmina należała do województwa ostrołęckiego.

Rysunek nr 1. Szkic powiatu makowskiego

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

Obecnie gmina Młynarze sąsiaduje z gminami:

- od północy: Olszewo-Borki (powiat ostrołęcki);
- od wschodu: Goworowo (powiat ostrołęcki);
- od południa: Różan, Czerwonka (powiat makowski);
- od zachodu: Sypniewo (powiat makowski).

W skład Gminy wchodzi 15 sołectw, w tym 17 miejscowości. Największe obszarowo wsie to: Ogony, Sieluń, Gierwaty Kołaki, Sadykierz

Większość wsi położona jest w środkowej części. Są to najczęściej zwarte wsie – ulicówki za wyjątkiem wsi Sieluń, która posiada zabudowę kolonijną.

Najbliższymi miastami, spełniającymi określone funkcje dla mieszkańców gminy są:

- Maków Mazowiecki o ok. 30 km. Znajdują się tam szkoły średnie, do których uczęszczają uczniowie z naszej gminy, szpital oraz większe sklepy, zakłady usługowe.
- Ostrołęka, znajdująca się w odległości ok. 20 km od siedziby gminy (dawna siedziba województwa ostrołęckiego, obecnie siedziba powiatu ostrołęckiego). Znajdują się

tam większe ośrodki usługowo przemysłowe w tym rejonie, szkoły ponadgimnazjalne oraz filie szkół wyższych.

Gmina Młynarze położona jest na granicy dwóch regionów: centralnego, związanego z Warszawą oraz Polski Północno-Wschodniej. Oba te regiony, różne pod względem gospodarczym, kulturowym, funkcjonalnym i społecznym oddziałują na nią różnorodnie. Biorąc pod uwagę charakter gminy, można wysunąć tezę, iż jest on bliższy wiejskim gminom z Polski Północno-Wschodniej. Z drugiej strony przynależność do województwa mazowieckiego oraz tendencje w rozkładaniu się zasięgów oddziaływania obu regionów, powodują większe ciążenie do aglomeracji warszawskiej, co stwarza szanse rozwoju gospodarczego gminy.

Mieszkańcy

Liczba mieszkańców – 1785 (09.11.2016r.)

Powierzchnia i jej zagospodarowanie

- Powierzchnia Gminy – 7486 ha
- Powierzchnia msc. Młynarze – 284 ha

Obszar gminy w ha: 7486 w tym:

- użytki rolne: 4408 (ha) – 58,88 %
- tereny zurbanizowane: 144 (ha) – 1,92 %
- tereny leśne: (ha) – 2512 ha – 33,55%
- nieużytki: –102 ha – 1,36 %
- wody 157 ha - 2,1%
- tereny zajęte pod drogi 163 ha - 2,18%

3. ŚRODOWISKO I ZASOBY NATURALNE

Pod względem fizyczno – geograficznym Gmina Młynarze należy do makroregionu Niziny Północno - Mazowieckiej. Tereny gminy rozciągają się w obrębie trzech mezoregionów –

północna część gminy położona jest obszarze Równiny Kurpiowskiej, część wschodnia w Dolinie Narwi, natomiast zachodnia część gminy należy do mezoregionu Wysoczyzny Ciechanowskiej.

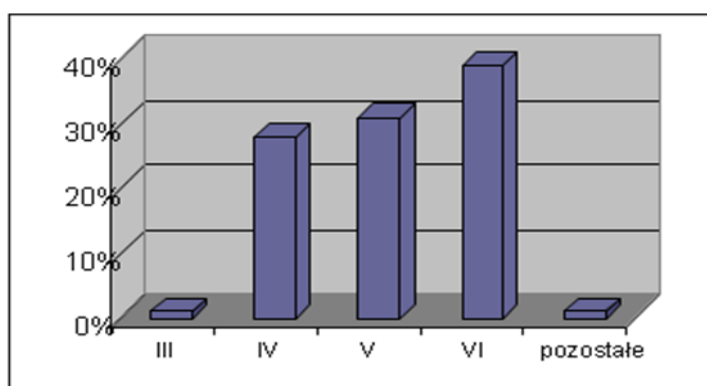
Na obszarze Gminy Młynarze występuje Równina Sandrowa obejmująca północną część gminy, której wysokość bezwzględna wynosi od 100 do 140 m n.p.m.. Powierzchnie sandrów nie są zbyt urozmaicone a spadki nie przekraczają 2%. Na ich obszarze najliczniej reprezentowana jest rzeźba wodnolodowcowa pochodząca z okresu zlodowacenia środkowopolskiego oraz bałtyckiego. Równina sandrowa nadbudowana jest licznymi wyniesieniami z piasków wydmowych o wysokości 1 – 2 m oraz wałami tak charakterystycznymi dla Równiny Kurpiowskiej.

Ukształtowanie terenu i krajobrazu stwarza dogodne warunki dla rozwoju sieci osadniczej oraz sprzyjają gospodarce rolnej.

- bielcowe i rdzawe wytworzone z piasków słabo gliniastych, gliniastych i luźnych,
- mady rzeczne wytworzone z piasków i glin lekkich.

Na obszarze Gminy Młynarze występują w większości gleby słabe o niskiej przydatności rolnej, są to gleby V i VI klasy gruntów rolnych, ich udział wynosi 70%. Lepsze gleby o średniej przydatności dla rolnictwa zajmują niewielkie powierzchnie. Z ogólnej powierzchni gminy użytki rolne zajmują 4408 ha, w tym 3218 ha to grunty orne i 1190 ha użytki zielone. Udział poszczególnych klas gruntów ornych w gminie przedstawia wykres 1

Wykres 1. Udział klas bonitacyjnych gruntów ornych w Gminie Młynarze

Gleby o mniejszej przydatności rolniczej należałoby przeznaczyć pod zalesienie, niemniej użytki zielone, choć niskich klas bonitacyjnych należałoby pozostawić w

niezmienionym stanie z uwagi na ich rolę w regulacji stosunków wodnych i wpływu na higienę atmosfery.

Wody

Obszar gminy położony jest w zlewni rzeki Narew. Stanowi ona naturalną południowo – wschodnią granicę gminy. Gminę Młynarze odwadnia rzeka Róż oraz bezimienne ciekły – dopływy Narwi.

Na terenie gminy znajduje się kilka zbiorników wody stojącej. Są to zamknięte pozostałości starorzecza Narwi o charakterystycznych kolistych kształtach. Tereny te wykorzystane są rekreacyjnie.

Gmina charakteryzuje się nierównomiernymi opadami zarówno w ciągu roku jak i w wieloletiu. Powoduje to okresowe braki lub nadmiar wody.

Warunki hydrogeologiczne na przeważającym obszarze gminy nie stanowią przeszkody dla budownictwa.

Klimat

Według podziału Polski na dzielnice klimatyczne (wg Gumińskiego) badany obszar znajduje się w chłodniejszej części VI dzielnicy rolniczo – klimatycznej („środkowej”), charakteryzującej się bardzo niskimi opadami atmosferycznymi. Występuje tu około 30 – 50 dni mroźnych i od 100 – 110 dni z przymrozkami. Pokrywa śnieżna zalega przez około 38 - 60 dni w roku. Rzadko występują silne wiatry, opady gradu zdarzają się dość często, okres wegetacji trwa 200 – 210 dni.

Warunki klimatyczne Gminy Młynarze są dość przeciętne dla rolnictwa i wymagają stosowania wielu zabiegów agrotechnicznych mających na celu magazynowanie w glebie wilgoci. Pomocnym, poprzez osłabienie parowania byłoby również zalesienie terenów o najniższej przydatności rolniczej.

Powietrze

Na terenie Gminy Młynarze nie ma znacznych emitentów zanieczyszczeń. Występują zanieczyszczenia podstawowe, powstające głównie podczas spalania w opalanych węglem ciepłowniach lokalnych. Charakteryzują się one dużą zmiennością w ciągu roku – rosną znacząco zimą. Ponadto występuje emisja zanieczyszczeń mobilnych (pojazdów samochodowych). Ich największa kumulacja następuje w południowo – wschodniej części gminy.

Flora i fauna

Lasy gminy zajmują 33,5 % jej powierzchni, z czego około 92% to lasy prywatne. Większe kompleksy leśne zlokalizowane są w okolicach wsi Młynarze, Ogony, Sadykierz, Gierwaty i Modzele. W drzewostanie najczęściej jest sosny z domieszką brzozy i dębu. W podszyciu występuje jałowiec, brzoza, dąb. Obszary te charakteryzują się dużą odpornością na niekorzystne czynniki zewnętrzne, są atrakcyjne i stwarzają korzystne warunki klimatyczno – zdrowotne.

4. KOMUNIKACJA

W Gminie Młynarze transport odbywa się poprzez drogi. Brak tu linii kolejowej a rzeka Narew nie jest wykorzystywana do regularnego przewozu towarów czy pasażerów.

- **Droga krajowa nr 61**, relacji: **Warszawa-Pułtusk- Młynarze - Ostrołęka-Łomża** o łącznej długości ok. 10 km. Droga ta stanowi ciąg komunikacyjny obsługujący północno-wschodnie rejony województwa mazowieckiego, prowadzi ciężki transport krajowy i międzynarodowy. Droga ta obsługuje również regionalny ruch tranzytowy o charakterze rekreacyjnym i gospodarczym z Warszawy w kierunku Mazur. Parametry techniczne tej drogi przedstawiają się następująco: szerokość jezdni jest zmienna i wynosi na poszczególnych odcinkach 6,0 m i 9,0 m na całej długości, kategoria ruchu - droga główna ruchu przyspieszonego- GP, stan techniczny - średn
- powiatowe o łącznej długości ok. 24 km
  - Sieluń – Rupin - Guty Duże
  - Sieluń – Załęże Wielkie
  - Młynarze - Pienice - Krasnosielc
  - Sadykierz – Strzemieczne
  - Głazewo Świąszki - Glinki
  - Głazewo Cholewy – Załęże Sędzięta
- Gminne o łącznej długości 36,5 km stanowią uzupełnienie układu drogowego gminy. Obsługują one zabudowę rozproszoną oraz komunikację wewnątrz wsi. Tworzą połączenia między wsiami i ułatwiają dojazdy do użytków rolnych. Na sieć dróg gminnych składają się następujące drogi: W znacznej części są to drogi

urządzone o nawierzchni utwardzonej. Większość dróg gminnych obecnie nie spełnia parametrów technicznych określonych w rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie. Zgodnie z tym rozporządzeniem drogi gminne klasy technicznej "D" winny posiadać szerokość w liniach rozgraniczających minimum 12,0 m w obszarze zabudowanym i 15,0 m w obszarze niezabudowanym, a drogi gminne klasy technicznej "L" winny posiadać szerokość w liniach rozgraniczających minimum 10,0 w obszarze zabudowanym i 15,0 m w obszarze niezabudowanym. Wszystkie drogi na terenie gminy nie są przygotowane na przyjęcie zwiększającego się systematycznie natężenia ruchu pojazdów. Szczególnie dotyczy to dróg krajowych, z których korzystają pojazdy wysokotonażowe. Stan ich nawierzchni jest bardzo zły, miejscami nawierzchnia pokryta jest koleinami, które stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego wszystkich użytkowników tych dróg. Układ drogowy w gminie powstawał stopniowo, w miarę rozwoju sieci osadniczej i w obecnej formie umożliwi prawidłową obsługę jednostek osadniczych. Zastrzeżenia budzi jednak stan techniczny nawierzchni poszczególnych dróg.

➤ **Pozostałe drogi - drogi dojazdowe**

Na obszarze gminy istnieją również drogi gospodarcze o znaczeniu lokalnym nie zaliczone do żadnej kategorii. Zgodnie z ustawą o drogach publicznych mogą zostać zaliczone do dróg gminnych, albo jako drogi wewnętrzne, odpowiednią Uchwałą Rady Gminy.

Sieć dróg jest tu wystarczająca na co ma wpływ zwarty charakter osadnictwa. Ich jakość natomiast nierzadko utrudnia przejazdy. Drogi są często wąskie i mają zniszczoną nawierzchnię. Dziury w nawierzchni występują nawet na głównych trasach w Gminie. W przypadku niektórych dróg gminnych planowanych do przebudowy konieczne jest zastosowanie odwodnienia.

4.1. Identyfikacja problemów

Problemami do rozwiązania są:

1. Przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Młynarze:

a) drogi:

- przebudowa dróg w msc. Długołęka Koski
- przebudowa dróg w msc. Długołęka Wielka
- przebudowa dróg w msc. Gierwaty
- przebudowa dróg w msc. Głazewo – Cholewy
- przebudowa dróg w msc. Głazewo – Świąszki
- przebudowa dróg w msc. Kołaki
- przebudowa dróg w msc. Modzele
- przebudowa dróg w msc. Ochenki
- przebudowa dróg w msc. Ogony
- przebudowa dróg w msc. Rupin
- przebudowa dróg w msc. Sadykierz
- przebudowa dróg w msc. Sieluń
- przebudowa dróg w msc. Strzemieczne Wiosny, Oleksy, Hieronimy
- przebudowa dróg w msc. Załęże Ponikiewka

b) przebudowa ulic w miejscowości Młynarze:

- ul. Dębowa
- ul. Górna
- ul. Grzybowska
- ul. Leśna
- ul. Nadrzeczna
- ul. Rolna

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA NA TERENIE GMINY

5.1. Wodociągi, kanalizacja i usuwanie nieczystości

W Gminie Młynarze łączna długość sieci wodociągowej wynosi ok. 62 km. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 484 budynków. Swoim zasięgiem sieć wodociągowa

obejmuje 15 sołectw. Wydajność ujęć wodnych zaopatrujących wodociąg gminny wynosi 40 m³/h. W 2015r. zużycie wody z wodociągu wynosiło 65,7 tys. m³

W Gminie brak jest kanalizacji, a wszelkie nieczystości odprowadzane są do indywidualnych szamb betonowych i po części przydomowych oczyszczalni ścieków. Większość szamb jest nieszczelna, co umożliwia przedostawanie się ścieków do gleby, a tym samym do warstw wodonośnych. Przy zwiększających się poborze wody (tendencja ogólnokrajowa związana także z coraz szerszym dostępem do wody poprzez budowane wodociągi) brak kanalizacji przy jednoczesnym istnieniu „otwartych” szamb grozi coraz większym zanieczyszczeniem gleb i wód podziemnych. Dotyczy to szczególnie wsi które ze względu na budowę i właściwości warstw powierzchniowych są szczególnie narażone na zanieczyszczenia wód podziemnych.

W Strategii Rozwoju Gminy sugeruje się, by przy budowie wiejskich zbiorowych wodociągów uwzględniać systemy kanalizacji i oczyszczania ścieków z punktami zlewnymi z szamb.

Obecnie na terenie Gminy Młynarze znajduje się ok. 16 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków

Na terenie Gminy występują m.in. odpady komunalne. Brak jest uciążliwych odpadów przemysłowych oraz szpitalnych. W Gminie zbiórkę odpadów prowadzą firmy wyłonione w drodze postępowania przetargowego. Na terenie tej gminy wdrożony został system segregacji odpadów komunalnych.

5.2. Zaopatrzenie w ciepło, gaz i energię

Przez teren gminy przebiega gazociąg Jamał – Europa Zachodnia. Brakuje natomiast gazociągów średniego i niskiego ciśnienia oraz stacji redukcyjnych.

Miejscowa ludność korzysta jedynie z gazu płynnego w butlach, głównie do gotowania. Brak jest sieci ciepłowniczej. Ciepło pochodzi z indywidualnych źródeł – pieców i kotłowni lokalnych opalanych węglem, drzewem, gazem płynnym itp. W dokumentach strategicznych zakłada się ograniczenie pojedynczych węglowych źródeł energii cieplnej i zastąpienie ich ogrzewaniem indywidualnym przyjaznym środowisku z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (OZE). Do chwili obecnej plany te zostały zrealizowane w niewielkim stopniu.

Zaopatrzenie w energię elektryczną Gminy odbywa się za pomocą linii średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych. Dystrybutorem jest Polska Grupa Energetyczna, a dostawcą energii są firmy wybierane w drodze postępowania przetargowego lub indywidualnie, np. Energa, Enea, PGE.

Dostawa energii elektrycznej odbywa się za pośrednictwem linii kablowych 15 kV, zasilanych na stacji transformatorowych RPZ 15/15 kV zlokalizowanych na terenie powiatu Makowskiego. Wymagana jest modernizacja linii średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych, w tym sukcesywne zastępowanie napowietrznych linii kablami ziemnymi. Przy realizacji linii średniego i niskiego napięcia oraz urządzeń elektroenergetycznych należy dążyć do stosowania rozwiązań technicznych i stref ochronnych zmniejszających do minimum wpływ w/w linii oraz zmniejszenie oddziaływania szkodliwego promieniowania na ludzi i środowisko.

Planowana jest Budowa międzysystemowego gazociągu stanowiącego połączenie systemów przesyłowych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Litewskiej wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi - gazociąg Rembelszczyzna granica RP" o średnicy 0,7 m, której trasa przebiegać będzie przez teren gminy Młynarze.

5.3. Identyfikacja problemów

1. Rozbudowa sieci wodociągowej w gminie Młynarze na nowo powstałych osiedlach mieszkalnych
2. Budowa urządzeń służących podnoszeniu ciśnienia w sieci wodociągowej
3. Rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w tym m.in. zakup i montaż agregatu prądotwórczego do awaryjnego zasilania SUW, przebudowa poletka osadowego itp.
4. Niezbędna rozbudowa wraz z modernizacją instalacji oświetlenia ulicznego w Gminie.
5. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach indywidualnych,
6. Gazyfikacja Gminy Młynarze,
7. Budowa systemów do pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł energii

6. ROLNICTWO

W układach przestrzennych gminy dominuje rolnicze zainwestowanie terenów. Podstawową uprawę stanowią zboża, które zajmują około 80% powierzchni przeznaczonej pod zasiewy. Są to głównie żyto, owies, a na lepszych glebach mieszanki zbożowe. Ziemiaki uprawiane są na około 8% powierzchni. Warzywa gruntowe uprawiane są w 36,6% prowadzonych gospodarstw rolnych.

W produkcji zwierzęcej gospodarstwa prowadzą działalność mieszaną, zarówno tucz trzody chlewnej jak i chów bydła mlecznego, bez wyraźnie wykształconego kierunku specjalizacji. Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych wynosi 41 na 100 ha użytków rolnych.(szt. duże przyjęto: bydło, trzodę chlewną i konie.)

Właścicielami gruntów uprawnych są wyłącznie rolnicy prowadzący indywidualne gospodarstwa rolne. Obszar gminy charakteryzuje się zróżnicowaniem gleb i stosunkowo nie wielkim udziałem gleb średniej jakości (klasy IV) zwłaszcza w środkowej części gminy i w kierunku północno-zachodnim Na pozostałym obszarze przeważają gleby słabe (V i VI klasa). Można uprawiać na nich żyto i kukurydzę, lecz ich uprawa jest bliska granicy opłacalności. Najsłabsze gleby występują we wschodniej i południowo-wschodniej części gminy

6.1. Identyfikacja problemów

Główny problem rolnictwa w Gminie Młynarze jest jego spójność pomiędzy produkcją a zbytem po opłacalnych cenach. W tej dziedzinie Gmina postawiła sobie za główny cel:

Stworzenie Grup Producentkich na terenie gminy i dokonywanie transakcji handlowych poprzez te grupy.

Zrzeszanie się rolników w grupach producenckich daje lepszą i długotrwałą możliwość rozwoju. Współuczestnictwo w takiej grupie nie jest jednoznaczne z osiągnięciem kolosalnych zysków ze sprzedaży w krótkim czasie, ale umożliwia czerpanie profitów ze sprzedaży produktów po średnio wysokiej cenie w długim przedziale czasu. Ważne, aby rolnicy zrozumieli, że wspólne działanie przynosi korzyści, a zrzeszanie się w grupach producenckich daje szansę optymalnego rozwoju.

Obecnie, aby stawić czoło globalnej gospodarce rolnej konieczne jest przełamanie braku zaufania do wspólnego działania i zrzeszanie się w grupy producenckie. Jest wiele przyczyn, dla których rolnicy powinni tworzyć własne organizacje; najważniejsze z nich to zapewnienie sobie korzystnej pozycji wobec innych podmiotów oraz dostępność do tańszych środków produkcji i utrzymanie rodzinnego charakteru gospodarstwa, a dzięki łączeniu małych kapitałów możliwe jest dokonywanie inwestycji np. zakup magazynów, chłodni. Świadomość rolników o potrzebie zrzeszania się w grupy producenckie wzrasta. Dostrzegają oni w takim działaniu szansę na rozwój i lepszą przyszłość.

Grupa producencka ma za zadanie wprowadzić na rynek produkty wytwarzane przez rolników – członków organizacji. Powstanie grup producenckich spowodowane jest chęcią

obrony interesów najsłabszych grup społecznych, czyli rolników, producentów rolnych. Najważniejszą zasadą, jaką kieruje się spółdzielnia w swojej działalności jest dobro jednostki. Grupy producentów rolnych posiadają osobowość prawną oraz podlegają takim samym regułom ekonomicznym, konkurencyjnym, co inne przedsiębiorstwa. Członkostwo w takiej grupie umożliwia korzystniejsze konkurowanie z producentami rolnymi w kraju i zagranicą. Pomędzy spółdzielniami i nie spółdzielniami można dostrzec wiele różnic, które powodują, że spółdzielczość jest korzystniejszą formą współpracy. Jedne i drugie działają w tych samych warunkach rynkowych, podlegają tym samym zasadą podatkowym, kredytowym oraz innym przepisom prawnym; obie te formy organizacji stawiają czoła konkurencji na rynku międzynarodowym i krajowym. Różnice pomiędzy spółdzielniami i nie spółdzielniami dotyczą zależności między właścicielami oraz dzielenia wypracowanego zysku. W spółdzielniach decyzje podejmowane są przez członków na zasadzie jeden głos jeden członek, bez względu na zainwestowany kapitał. Członkowie spółdzielni oczekują od swojej organizacji maksymalnych korzyści np. wynegocjowania najniższych cen przy zakupach i najwyższych cen przy sprzedaży, organizowanie szkoleń, dostęp do informacji, możliwość pomocy socjalnej. Można powiedzieć, że spółdzielnie działają w systemie ekonomicznym uwzględniając potrzeby społeczne, a w organizacjach nie spółdzielczych pomijany jest element społeczny.

Definicja spółdzielczości przedstawia spółdzielnię jako niezależne zrzeszenie osób łączących się dobrowolnie w celu zaspokojenia swoich gospodarczych, kulturalnych i socjalnych potrzeb i dążeń poprzez przedsiębiorstwo, którym wspólnie zarządzają. Organizacja, aby być nazwaną Spółdzielnią musi spełnić następujące warunki:

- musi być własnością członków,
- musi być kontrolowana przez członków,
- zyski wypracowane przez organizację muszą być proporcjonalnie dzielone pomiędzy członków.

Grupy producenckie są własnością członków, są przez nich tworzone i zarządzane; powoływane są po to by dostosować produkt do potrzeb runku. Spółdzielnia to forma rozszerzenia prowadzonej przez rolnika działalności, wprowadzenia na rynek produktów uszlachetnionych.

7. GOSPODARKA

Dobrze funkcjonująca gospodarka oraz rozwój przedsiębiorczości to podstawowe warunki zapewnienia w przyszłości lepszych warunków życia mieszkańców. Gmina Młynarze ze względu na swój rolniczy i wiejski charakter należy do obszarów słabo rozwiniętych gospodarczo.

Według danych statystycznych zarejestrowanych w systemie REGON na obszarze gminy Młynarze zarejestrowane było 49 podmiotów gospodarczych.

Tabela 1.2. Podział działalności gospodarczej wg. europejskiej klasyfikacji gospodarczej w sekcji:

lp	sekcja	Rodzaj działalności	2015 rok
			Liczba jednostek
1	A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	16
2	F	Budownictwo	5
3	G	Handel hurtowy i detaliczny	6
4	H	Hotele i restauracje	1
5	I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	14
6	N	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	1
7	O	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	6
8		Razem	49

Źródło: Dane własne z Urzędu Gminy Młynarze.

Cechą charakterystyczną gminy jest bardzo wysoki udział zatrudnionych w rolnictwie , co dowodzi o przewadze tej funkcji nad pozostałymi.

Liczba bezrobotnych w Gminie Młynarze według stanu na dzień 30 września 2016 roku wynosiła 146 osób, w tym 62 kobiety. Z prawem do zasiłku łącznie jest 19 osób.

7.1. Identyfikacja problemów

Problemy lokalnej gospodarki mają podłoże ogólnokrajowe i w większości możliwe będą do rozwiązania w momencie przeprowadzenia reform strukturalnych oraz przy założeniu znacznego wzrostu gospodarczego i poprawy zamożności społeczeństwa.

Do największych problemów podmiotów gospodarczych z terenu gminy należą:

- Niska dochodowość prowadzonej działalności gospodarczej uniemożliwiająca kumulowanie środków na inwestycje,

- Niestabilność rynków zbytu, dla potrzeb, których funkcjonują podmioty,
- Niestabilność przepisów prawa podatkowego, prawa pracy oraz przepisów branżowych,
- Trudne do pozyskania środki finansowe przeznaczone na dostosowanie do wymogów unijnych w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej.

Są to w większości problemy trudne do przewyciężenia na rynku lokalnym. Jednakże problemy lokalnej gospodarki należy również rozpatrywać w kontekście lokalnego rynku pracy. Na rynku lokalnym występuje ogromna grupa stosunkowo młodych, niewykwalifikowanych bądź niskokwalifikowanych osób będących bezrobotnymi. Z jednej strony stanowi to znaczne obciążenie w wyniku konieczności łożenia na nich znacznych kwot ze sfery społecznej, jednak z drugiej strony jest to potencjał do zagospodarowania, po odpowiednich przeszkoleniach w nowych podmiotach gospodarczych wykorzystujących znaczną ilość pracowników o niskich kwalifikacjach.

8. OCHRONA ZDROWIA

Opiekę zdrowotną na terenie gminy zapewnia Centrum Medyczne Gajda Med Filia w Młynarzach. Kadre tej placówki stanowi:

1. 1 - lekarz pediatra
2. 1 – lekarz internista
3. 1- pielęgniarka środowiskowo rodzinna

W budynku Ośrodka Zdrowia należącego do gminy znajduje się gabinet lekarza stomatologa. Specjalistyczna opieka zdrowotna dla mieszkańców gminy jest świadczona przez poradnie specjalistyczne w Makowie Mazowieckim i Ostrołęce. Lecznictwo zamknięte zabezpieczają szpitale w Makowie Mazowieckim i Ostrołęce.

8.1. Identyfikacja problemów

Stan techniczny placówki jest dobry. Na chwilę obecną nie wymaga poniesienia nakładów finansowych związanych z remontem lub też z przebudową . W najbliższych latach przewiduje się wykonywanie jedynie bieżących napraw oraz utrzymanie obiektu.

9. KULTURA

Na terenie gminy funkcjonują Świetlice wiejskie w Gierwatach, Głazewie – Świążkach, Kołakach, Sadykrzu, Strzemiecznej Oleksach, Rupinie, Ogonach, Sieluniu i Załężu-Ponikiewce.

Przy Szkole Podstawowej w Młynarzach oraz przy Kościele Parafialnym w Sieluniu znajdują się boiska sportowe do gier zespołowych.

Podstawą zadowolenia mieszkańców, ich zdrowia i efektywnego spędzania wolnego czasu jest odpowiednio rozwinięta baza sportowo – rekreacyjna oraz możliwości rozwoju w tym kierunku.

Na terenie Gminy Młynarze nie występuje wiele zabytków kultury materialnej. Do rejestru zabytków wpisano jedynie Rzymsko - Katolicki Kościół Parafialny p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika, znajdujący się w Sieluniu. Jest to obiekt murowany, wybudowany po 1805 roku, przebudowany w latach 1913-1919 wg projektu Stefana Szynclera. Kościół został zniszczony w 1944 roku i odbudowany w 1957 roku. Ponadto ochronie podlegają ujęte w ewidencji konserwatorskiej a nie objęte ochroną prawną, obiekty architektury i budownictwa. Najciekawsze z nich to drewniane domy mieszkalne we wsiach: Sadykierz, Rupin, Strzemieczne-Oleksy.

9.1. Identyfikacja problemów

W ramach infrastruktury kulturalnej i sportowej gminy Młynarze zauważalne są wyraźne potrzeby. Obiektów tego typu infrastruktury na terenie gminy jest kilka, jednak część z nich nie spełnia swojej pierwotnej funkcji. Należy podkreślić iż część świetlic wiejskich oraz boisko przy kościele parafialnym wymagają kompleksowej przebudowy, co przyczyni się do ich właściwego wykorzystywania. W najbliższym czasie planuje się przebudowę i adaptację następujących obiektów kulturalnych i sportowych:

1. Przebudowa Boiska Sportowego w Sieluniu;
2. Modernizacja placu zabaw przy Publicznej Szkole Podstawowej w Młynarzach
3. Budowa placów zabaw w miejscowościach na terenie gminy Młynarze
4. Budowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Młynarze
5. Budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Młynarze
6. Przebudowa i modernizacja świetlic wiejskich w innych miejscowościach

Gminy Młynarze

III. STAN GMINY MŁYNARZE

1. ANALIZA SWOT GMINY MŁYNARZE

Do identyfikacji atutów i słabości Gminy Młynarze wykorzystano analizę SWOT. Narzędzie to umożliwiło wskazanie mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń. Analiza SWOT jest popularnym narzędziem analitycznym, który za zadanie ma przede wszystkim uporządkować informacje. Jest używana powszechnie we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako pierwszy etap planowania gromadzący dane.

1.1. SZANSE

1. W miarę stabilna sytuacja gospodarcza w Polsce.
2. Możliwość korzystania z krajowych i zagranicznych źródeł finansowania.
3. Ogólnokrajowe programy wspierające rozwój społeczno – gospodarczy.
4. Członkostwo w Unii Europejskiej.
5. Znaczne walory i zasoby oraz dobry stan środowiska przyrodniczego.
6. Współpraca z sąsiednimi gminami.
7. Znaczne inwestycje infrastrukturalne w gminie w ostatnich latach.
8. Możliwość rozwoju turystyki dla wybranych grup ludności – w powiązaniu z sąsiednimi Gminami (Gmina samodzielnie nie ma takiego potencjału, który przyciągałby turystów).
9. Szybki dostęp do Internetu dla mieszkańców dzięki sieci światłowodowej, która przebiega przez naszą gminę.

1.2. ZAGROŻENIA

1. Wzrastająca bierność mieszkańców Gminy.
2. Odpływ młodych osób, spadający przyrost naturalny.
3. Niewystarczająca polityka Gminy.
4. Brak tradycji przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności, istniejące postawy obawy przed ryzykiem i inwestowaniem.
5. Duży udział ludzi młodych wśród bezrobotnych świadczący o niewłaściwych kierunkach kształcenia młodzieży.

1.3. SILNE STRONY

1. Czyste, niezniszczone środowisko naturalne.
2. Położenie na terenie Zielonych Płuc polski.
3. Duże gospodarstwa rolne.
4. Wysokie plony upraw rolnych.
5. Stosunkowo duże tradycje oraz poziom kultury rolnej.
6. Dobrze zintegrowana lokalna społeczność, istniejące więzy społeczne.
7. Dobry poziom kształcenia w szkołach.
8. Bardzo dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna.
9. Przedsięwzięcia inwestycyjne (budowa chodników i oświetlenia ulicznego) przyczyniły się do poprawy bezpieczeństwa w gminie. .
10. Wiaty przystankowe na terenie gminy.
11. Istniejąca Straż Pożarna (4 x OSP z których jedna należy do KSRG)

1.4. SŁABE STRONY

1. Brak kanalizacji i gminnej oczyszczalni ścieków.
2. Wśród lasów dominują bory – niewielkie zróżnicowanie drzewostanu.
3. Brak większych zasobów naturalnych.
4. Mała aktywność społeczna, małe zaangażowanie się mieszkańców w życie Gminy.
5. Spadek liczby ludności wynikający głównie z utrzymującego się salda migracji.
6. Odpływ młodych, najzdolniejszych osób z Gminy, starzenie się lokalnej społeczności.
7. Prawie całkowity brak firm i instytucji prowadzących stałą działalność kulturalną.
8. Utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia.
9. Słabo rozwinięta przedsiębiorczość w Gminie.
10. Niewielkie dochody budżetu Gminy.
11. Mało zróżnicowana struktura zawodowa ludności – ok. 90% mieszkańców zajmuje się rolnictwem.
12. Zły stan dróg powiatowych i gminnych
13. Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych.
14. Brak zakładów oferujących miejsca pracy dla społeczności lokalnej.
15. Brak lokali na prowadzenie działalności gospodarczej.
16. Niewystarczająca promocja terenów inwestycyjnych.
17. Brak punktów rzemieślniczych.

IV. ZADANIA W CELU POPRAWY SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ NA TERENIE GMINY MŁYNARZE I ICH REALIZACJA

Kryteria kolejności realizacji zadań

Głównym celem rozwoju Gminy Młynarze, zapisanym w Strategii Rozwoju Gminy Młynarze, jest:

- zapewnienie mieszkańcom Gminy Młynarze wysokiego poziomu życia poprzez wpływ na tworzenie dogodnych warunków zamieszkania, ochronę zdrowia i bezpieczeństwa oraz zwiększenie dostępu do edukacji, kultury i sportu.

Kryterium kolejności w przypadku zadań inwestycyjnych jakie zostało zastosowane to aktualny stan techniczny dróg i innych obiektów infrastruktury wymagający nakładów umożliwiających prawidłowe ich funkcjonowanie oraz poprawienie sytuacji gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Młynarze.

Lista zadań ujętych w Planie

- Planowane projekty i zadania inwestycyjne na lata 2016 – 2023

Tabela 1.7.

1. Planowane projekty i zadania inwestycyjne na lata 2016 – 2023

Nazwa planowanego działania	Etapy działania i harmonogram realizacji	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
Przebudowa dróg w miejscowości Długołęka Koski	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Długołęka Wielka	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze

Przebudowa dróg w miejscowości Gierwaty	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Głazewo-Święszki	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Głazewo-Cholewy	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Głazewo-Święszki	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Kołaki	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Modzele	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Ochenki	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Ogony	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Rupin	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze

	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	
Przebudowa dróg w miejscowości Sadykierz	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Sieluń	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowościach: Strzemieczne Oleksy, Strzemieczne Wiosny, Strzemieczne Hieronimy	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa dróg w miejscowości Załęże-Ponikiewka	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa ul. Dębowej w miejscowości Młynarze	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, 2) Gmina Młynarze
Przebudowa ul. Górnej w miejscowości Młynarze	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, 2) Gmina Młynarze
Przebudowa ul. Grzybowskiej w miejscowości Młynarze	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020, 2) Gmina Młynarze
Przebudowa ul. Leśnej w miejscowości Młynarze	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania 	1) PROW 2014-2020, 2) Gmina Młynarze

	- realizacja zadania	
Przebudowa ul. Nadrzecznej w miejscowości Młynarze	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa ul. Rolnej w miejscowości Młynarze	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020, Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Rozbudowa sieci wodociągowej w Gminie na nowo powstałych osiedlach mieszkalnych	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Budowa urządzeń służących podnoszeniu ciśnienia w sieci wodociągowej	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1)1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w tym m.in. zakup i montaż agregatu prądotwórczego do awaryjnego zasilania SUW, przebudowa poletka osadowego itp.	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Niezbędna rozbudowa wraz z modernizacją instalacji oświetlenia ulicznego w Gminie	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze 3) WFOŚiGW
Budowa ciągów pieszych i pieszo-rowerowych w miejscowościach na terenie Gminy Młynarze	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze 3) WFOŚiGW
Gazyfikacja Gminy Młynarze	- Przygotowanie dokumentacji przez Inwestora	Polska Spółka Gazownictwa
Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w Strzemiecznej-Oleksach	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze 3) WFOŚiGW

	- realizacja zadania	
Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Gierwaty	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Głazewo - Świąszki	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	11) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Kołaki	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Ogony	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Rupin	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Sadykierz	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Remont i modernizacja świetlicy gminnej w miejscowości Sieluń	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Załęże Ponikiewka	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach indywidualnych	- przygotowanie dokumentacji	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz.

	<ul style="list-style-type: none"> - technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	2) Gmina Młynarze
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków przy budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Młynarze	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Termomodernizacja budynków Szkół w msc. Młynarze	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Realizacja zadań z wykorzystaniem OZE na terenie Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa budynku Urzędu Gminy na potrzeby świetlicy wiejskiej w Młynarach	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Przebudowa boiska sportowego w Sieluniu	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Modernizacja placu zabaw przy Publicznej Szkole Podstawowej w Młynarach	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Budowa placów zabaw w miejscowościach na terenie gminy Młynarze	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania 	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze
Budowa siłowni zewnętrznej	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie 	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze

	zadania - realizacja zadania	
Budowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Młynarze Budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Młynarze	- przygotowanie dokumentacji technicznej - pozyskanie środków na sfinansowanie zadania - realizacja zadania	1) PROW 2014-2020 Samorząd Woj. Maz. 2) Gmina Młynarze

V. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY MŁYNARZE.

Zakłada się, że metodą na zbudowanie dobrej Strategii rozwoju Gminy jest szczegółowe rozpisanie wcześniej uzgodnionych celów na małe działania rozłożone w czasie i konsekwentnie realizowane z jasno sprecyzowanymi celami, działaniami i rezultatami oraz realnym budżetem.

Realizacja planu winna także przynieść określone wskaźniki osiągnięć i efektów tj. :

- poprawę jakości dróg poprzez ich budowę i przebudowę,
- poprawę jakości środowiska naturalnego ze względu na zmniejszenie zrzutu ścieków nie oczyszczonych poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,
- poprawę bazy edukacyjnej dla młodzieży w związku z przebudową obiektów sportowych i kulturalnych,
- poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę i modernizację oświetlenia ulicznego, budowę ciągów pieszych i pieszo-rowerowych,
- poprawę zdrowia mieszkańców w związku z rozbudową sieci wodociągowej na nowo powstałych osiedlach oraz rozbudową i modernizacją stacji uzdatniania wody
- rozwój infrastruktury niezbędnej dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa poprzez budowę i modernizację dróg, wodociągów i przydomowych oczyszczalni ścieków,
- rozwój nowoczesnego rolnictwa poprzez zawiązywanie grup producenckich, itd.

VI. Plan operacyjny Strategii

Priorytety wyszczególnione w strategii wynikają z przyjętej wizji rozwoju Gminy Młynarze do 2023 roku i zdefiniowanych wyzwań rozwojowych. Ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, uznane one zostały za

najważniejsze. Wyodrębniono zatem cztery obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

OBSZAR 1. GOSPODARKA, EDUKACJA I RYNEK PRACY;

OBSZAR 2. ZEWNĘTRZNA I WEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA;

OBSZAR 3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I JAKOŚĆ ŻYCIA;

OBSZAR 4. WYKORZYSTANIE CZASU WOLNEGO MIESZKAŃCÓW GMINY;

Dla każdego z obszarów priorytetowych sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie 2023 roku), z którego wynikają cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki interwencji – kluczowe zadania i projekty do realizacji. Należy je traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty Gminy Młynarze w perspektywie długofalowej.

Ponadto, dla zapewnienia kontroli nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju stworzono listę rekomendowanych mierników. Mierniki te są użyteczne przede wszystkim w czasie dokonywania monitoringu realizacji oraz aktualizacji dokumentu. Lista mierników stanowi bazową propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana – zgodnie z potrzebami jednostek wdrażających.

Poniższy schemat prezentuje strukturę celów Strategii Rozwoju Gminy Młynarze na lata 2016-2023.

OBSZAR I – GOSPODARKA, EDUKACJA I RYNEK PRACY

Cel strategiczny:

Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka powiązana z efektywnym systemem edukacji i aktywnością mieszkańców..

Strategia postępowania:

Jednym z najważniejszych celów rozwojowych Gminy Młynarze jest budowanie pozycji miejsca atrakcyjnego dla inwestycji oraz korzystającego z wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców. Jakość i konkurencyjność gospodarki (w tym lokalnej) jest dziś uzależniona nie tylko od warunków ekonomicznych i prawnych, ale nade

wszystko od jakości kapitału ludzkiego. Kapitał intelektualny jest sumą kapitału, jaki tworzą ludzie i instytucje, zewnętrznego wizerunku oraz wewnętrznych relacji społecznych. Umiejętne i pełne wykorzystanie tych atutów powinno prowadzić do nowego – strategicznego spojrzenia na obszary przewagi konkurencyjnej. Rozwój zależy od otwartości i gotowości do współpracy, jakości kadr gospodarki, poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, uniwersalnych kwalifikacji pracowników, zdolności do tworzenia i absorpcji innowacji oraz zdolności do elastycznego reagowania na zachodzące na rynku pracy zmiany. Tym samym, edukacja w Gminie nie może rozwijać się bez uwzględnienia jej wpływu na lokalną gospodarkę, tworzące ją podmioty i ich kadry. Podobnie gospodarka nie może się rozwijać bez wzajemnych relacji w zakresie kierunków i jakości sfery edukacji oraz jakości lokalnego rynku pracy. Potrzebne jest zatem nowe podejście do wsparcia przedsiębiorczości i kształcenia postaw przedsiębiorczych, intensyfikacja współpracy i jej koordynacja w zakresie lepszego dopasowania systemu kształcenia do zmieniających się warunków społecznych oraz gospodarczych, a także uspołnianie współpracy pomiędzy sektorem gospodarczym i instytucjami rynku pracy. Służyć temu mają zintegrowane interwencje w zakresie edukacji, przedsiębiorczości i rynku pracy.

Szansą na rozwój Gminy Młynarze jest inteligentne gospodarowanie i pomnażanie lokalnych zasobów (potencjałów). Jednak, w długiej perspektywie, zwiększenie tempa rozwoju nie będzie możliwe bez zagospodarowywania istniejącej infrastruktury gospodarczej, stanowiącej o konkurencyjności Gminy i atrakcyjności inwestycyjnej. Niezbędne są również inwestycje, podnoszące zewnętrzną dostępność komunikacyjną Gminy Młynarze (będącą obecnie jedną z głównych barier rozwojowych nie tylko w sferze gospodarczej), która stanowi jedną z podstawowych determinant rozwoju każdej jednostki samorządu terytorialnego.

Ważnym potencjałem rozwojowym Gminy są obszary wiejskie. Dobre warunki naturalne, odpowiedni poziom skomunikowania z otoczeniem, położenie w pobliżu Ostrołęki może w przyszłości stać się istotną szansą rozwojową dla Gminy – rozwój nowych obszarów osadniczych i zwiększenie potencjału demograficznego, a co za tym idzie również gospodarczego.

Cele operacyjne:

1.1 Rozwój infrastruktury gospodarczej

1.2 Rozwój przedsiębiorczości lokalnej

1.3 System edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego

I.1.1 Rozwój infrastruktury technicznej w wyznaczonych strefach aktywności gospodarczej

Uzbrajanie i przygotowywanie inwestycyjne gruntów przeznaczonych pod zainwestowanie gospodarcze oraz otwieranie nowego zasobu terenów

I.2.1 Współpraca z Instytucjami Otoczenia Biznesu (IOB) w zakresie poszerzania oferty szkoleń, informacji i doradztwa dla lokalnych przedsiębiorców – nowa perspektywa finansowa UE 2016-2023

Kluczowym narzędziem rozwiązywania problemów związanych z bezrobociem jest aktywne stymulowanie przedsiębiorczości mieszkańców i wspieranie zatrudnienia. Zadaniem władz gminy w tym zakresie jest wspieranie działań doradczych i szkoleniowych w zakresie przedsiębiorczości, oferowanych najczęściej przez organizacje pozarządowe oraz instytucje otoczenia biznesu.

I.2.2 Wspieranie kształcenia ustawicznego oraz zdobywania nowych kwalifikacji przez mieszkańców gminy

Dynamicznie zmieniająca się sytuacja na rynku pracy, szczególnie w zakresie stosowania nowych technologii w procesie produkcji oraz dostarczania usług, a także zmieniające się gusta i preferencje klientów wymagają ciągłego dostosowywania wiedzy i umiejętności do zmieniających się oczekiwań i potrzeb pracodawców. Ważne jest budowanie świadomości mieszkańców w zakresie potrzeby ciągłej edukacji i podnoszenia umiejętności, a w przypadku istotnych zmian strukturalnych na rynku pracy, przekwalifikowania się i nauki nowego zawodu. Nie mniej ważne jest budowanie świadomości przedsiębiorców w zakresie konieczności wspierania aktywności edukacyjnej pracowników.

I.2.3 Wspieranie tworzenia organizacji pozarządowych oraz organizacji samorządu gospodarczego na terenie Gminy Młynarze

Gmina posiada niski wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych. Większość firm to podmioty małe lub mikro. W sytuacji tej pożądane jest wspieranie tworzenia samorządu gospodarczego i organizacji pozarządowych działających na rzecz przedsiębiorczości lokalnej. Inicjatywy takie oczywiście muszą być podejmowane oddolnie, przez zainteresowanych przedsiębiorców. Z pewnością nie jest rolą gminy tworzenie takich struktur. Jednak może ona wspierać podobne działania, zachęcać i inicjować. Korzyści wynikające z funkcjonowania struktur gospodarczych są istotne dla rozwoju gospodarczego

całej gminy. Mali przedsiębiorcy zyskują zinstytucjonalizowaną reprezentację własnych interesów i oczekiwań, a władze samorządowe partnera do działań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na cele związane z rozwojem szeroko rozumianej przedsiębiorczości, co będzie niezwykle ważne w nowej perspektywie finansowej 2016-2023. Struktury gospodarcze już istniejące również powinny być wspierane w rozwoju własnej działalności. Nowe struktury mogą powstawać również na bazie konkretnych branży gospodarczych (np. turystycznej).

I.3.1 Zwiększenie zakresu i poziomu doradztwa w szkołach, dotyczącego efektywnego przygotowania młodzieży do kariery zawodowej (właściwe wybory dalszej ścieżki edukacji)

Obserwowana sytuacja na regionalnym rynku pracy wskazuje na niewłaściwe wybory kolejnych etapów kształcenia co skutkuje dużym odsetkiem bezrobocia wśród osób młodych i małą liczbą osób o odpowiednich kompetencjach. Brak wiedzy o zawodach i profesjach, brak informacji o własnych predyspozycjach zawodowych, brak systemowego doradztwa w zakresie kariery zawodowej są jednymi z większych bolączek krajowego systemu oświaty. Należy dążyć do wypracowania własnego, lokalnego systemu przygotowania młodzieży do kariery zawodowej. System ten musi rozpoczynać działalność wśród dzieci i młodzieży szkoły podstawowej. To od tego etapu kształcenia i wyboru kolejnej szkoły zależy praktycznie przyszłość młodych ludzi. Niewłaściwy wybór szkoły ponadgimnazjalnej rzutuje na całą karierę zawodową. W systemie tym powinny uczestniczyć placówki oświatowe, służby zatrudnienia, doradcy. System musi mieć charakter stały, nie mogą być to pojedyncze spotkania całej klasy z doradcą zawodowym.

I.3.2 Doskonalenie w szkołach gminnych programów z zakresu przedsiębiorczości – zajęcia aktywne, gry symulacyjne, kontakt z przedsiębiorcami

Przedsiębiorczość stanowi jedną z kompetencji kluczowych, która wymaga znacznego wzmocnienia wśród młodych pokoleń. Definiowana jest jako niezbędna dla młodych ludzi do ich samorealizacji, rozwoju osobistego, aktywności i zatrudnienia. Celem kierunku jest rozwój tych kompetencji wśród dzieci i młodzieży począwszy od szkoły podstawowej. Włączenie treści niezbędnych do rozwoju kompetencji kluczowych winno odbywać się od początku procesu kształcenia. Stosowanie metod aktywnych w tym procesie, takich jak: gry symulacyjne, kontakt z przedsiębiorcami, zajęcia z doradcami zawodowymi, konkursy,

wizyty w firmach lokalnych, instytucjach, bankach oraz warsztaty edukacyjne znacznie uatrakcyjnijają proces nauczania przedsiębiorczości w oczach młodych ludzi.

I.3.3 Wspieranie uczniów szczególnie uzdolnionych

Celem kierunku interwencji jest wspieranie najzdolniejszych uczniów na wszystkich poziomach edukacji tak, aby efektywnie motywować młodych mieszkańców gminy do jeszcze większego rozwoju zainteresowań naukowych i pasji.

I.3.4 Poprawa jakości i dostępności usług w zakresie wczesnej edukacji, świadczonych przez placówki wychowania przedszkolnego oraz w formach poza przedszkolnych

Obecny poziom uczestnictwa dzieci w wieku 3-5 lat w placówce wychowania przedszkolnego na terenie gminy jest stosunkowo wysoki. Jednak zmiany w reformie oświatowej, napływ nowych mieszkańców na teren gminy oraz nowoczesne postrzeganie przedszkola jako pierwszego etapu kształcenia dziecka powoduje, iż gmina musi planować rozwój infrastruktury tego typu w przyszłych latach. Możliwe jest również wspieranie tworzenia innych form wychowania przedszkolnego niż samorządowa – prywatna, społeczna, pozarządowa.

I.3.5 Organizacja szerokiego wachlarza zajęć pozalekcyjnych i konkursów przedmiotowych pogłębiających wiedzę i rozwijających zainteresowania uczniów

Kontynuowanie działań z zakresu doskonalenia systemu zajęć pozalekcyjnych, rozwijających umiejętności i kreujących nowe kompetencje uczniów. Stosowanie aktywnych metod kształtujących kreatywność, dążenie do osiągnięcia celów. Prezentowanie osiągnięć rodzicom – współuczestnictwo w procesie wychowawczym i edukacyjnym.

OBSZAR II – ZEWNĘTRZNA I WEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Cel strategiczny:

Wysoka dostępność komunikacyjna gminy dla konkurencyjności gospodarczej i spójności regionalnej.

Strategia postępowania:

Położenie Gminy Młynarze oraz jej walory osadnicze i gospodarcze zostaną wykorzystane tylko w przypadku poprawy zewnętrznej dostępności komunikacyjnej. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej szczebla lokalnego, powiatowego i wojewódzkiego oraz lepsze

powiązania z innymi obszarami Mazowsza, ma niebagatelne znaczenie dla możliwości realizacji pozostałych celów niniejszej Strategii, szczególnie w zakresie Obszaru I i IV. Poprawa dostępności komunikacyjnej równolegle musi być rozpatrywana w aspekcie gospodarczym, społecznym i turystycznym. Wpływa ona na wzrost mobilności mieszkańców Gminy, związanej z uwarunkowaniami współczesnego rynku pracy oraz wzmacnia jej potencjały w obszarze oferty osadniczej i rekreacyjnej. Działania w ramach tego Obszaru muszą być realizowane w ścisłej współpracy z gminami sąsiednimi, powiatem oraz innymi zarządcami sieci komunikacyjnych. Współpraca ta ma dotyczyć koordynacji podejmowanych inwestycji tak, aby służyły budowie spójnej sieci powiązań komunikacyjnych wewnątrz Gminy oraz z jej otoczeniem, w tym włączaniu sieci komunikacyjnej (transportowej) w zewnętrzny system komunikacyjny (transportowy) w regionie. Pamiętać przy tym należy, że zmniejszeniu ulegnie możliwość zdobycia zewnętrznego finansowania tego typu przedsięwzięć, realizowanych na poziomie lokalnym. Tym bardziej wskazana jest współpraca wszystkich jednostek w zakresie długofalowego planowania budowy i modernizacji dróg. Realizacja tych przedsięwzięć uwzględniać musi wiele uwarunkowań realizacyjnych, w tym wpływ na jakość życia mieszkańców, stwarzanie szans na szybkie i sprawne przemieszczanie się w sytuacji świadczenia pracy w innym miejscu niż miejsce zamieszkania oraz możliwość realnego wpływu podejmowanymi inwestycjami drogowymi na wzrost atrakcyjności gospodarczej i osadniczej Gminy. Koordynacja działań musi tu również uwzględniać różne formy i sposoby transportu; stąd też istotne jest systemowe planowanie i realizowanie inwestycji w zakresie ciągów komunikacyjnych, w tym również pieszych i rowerowych.

Cele operacyjne:

II.1 Wewnętrzna spójność komunikacyjna gminy.

II.1.1 Budowa, modernizacja i przebudowa dróg gminnych do parametrów normatywnych

Modernizacja dróg gminnych oraz rozbudowa lokalnego układu komunikacyjnego jest ważnym zadaniem dla otwierania nowych terenów inwestycyjnych, turystycznych i osadniczych. Działania z tego zakresu pozwolą na wykorzystanie szans związanych z dogodnym położeniem pomiędzy miastami (Maków Mazowiecki, Ostrołęka) dla zwiększenia zainwestowania gospodarczego oraz poprawy komfortu życia.

II.1.2 Budowa, modernizacja i przebudowa ciągów pieszych o charakterze komunikacyjnym

Budowa nowych ciągów pieszych oraz modernizacja już istniejących ma na celu zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy oraz standardów zamieszkiwania. Działania te służą również poprawie estetyki i ładu w przestrzeni publicznej.

II.1.3 Budowa, modernizacja i rozwój systemu oświetlenia ulicznego

Kierunek interwencji ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, poprawę standardów zamieszkiwania oraz porządkowanie fragmentów przestrzeni publicznej w gminie. Wykorzystywanie nowoczesnych technologii w zakresie oszczędności energii.

II.1.4 Budowa ciągów pieszo-rowerowych o charakterze komunikacyjnym

Kierunek interwencji ma na celu prowadzenie analizy możliwości (technicznych, finansowych) budowy dróg rowerowych o charakterze komunikacyjnym przy każdorazowej budowie nowej drogi samochodowej lub ciągu pieszego oraz przy gruntownych modernizacjach dróg samochodowych i ciągów pieszych. Działanie te mają na celu usprawnienie lokalnego układu komunikacyjnego, odciążenie dróg oraz propagowanie zdrowego stylu życia.

OBSZAR III – KAPITAŁ SPOŁECZNY I JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel strategiczny:

Doskonalenie jakości usług publicznych oraz wzmocnienie kapitału społecznego.

Strategia postępowania:

Jako priorytetowe usługi społeczne uznano edukację, kulturę, ochronę zdrowia oraz rekreację i sport. Wysoki poziom tych usług ma przyczynić się w przyszłości do zahamowania niekorzystnych tendencji demograficznych i sprzyjać rozwojowi gospodarczemu poza dużymi ośrodkami miejskimi. Młynarze oraz tereny wiejskie gminy muszą zapewniać wysoką dostępność usług społecznych na odpowiednim poziomie. Będzie to w przyszłości ważny argument dla lokalizacji nowych inwestycji i atrakcyjności osadniczej.

W niniejszym celu operacyjnym system edukacji jest rozumiany jako ważna funkcja lokalna obszarów wiejskich. Decyduje ona o jakości życia i randze lokalnych ośrodków. Stąd

też działania zawarte w niniejszym celu operacyjnym koncentrują się na utrzymywaniu wysokiego poziomu edukacji, zapewnianiu nowoczesnej i efektywnej bazy placówek oświatowych, stosowaniu nowatorskich metod nauczania. Rezultaty w kształceniu młodzieży w dużym stopniu są zależne od jakości posiadanych kadr, bazy oraz wdrażanych programów dydaktycznych. Zaplecze techniczne placówek edukacyjnych wymaga systematycznego udoskonalenia i dostosowania do potrzeb uczniów.

Ważnym aspektem jest kreowanie atrakcyjnej oferty kulturalnej oraz stałe zachęcanie mieszkańców do aktywności na polu uczestnictwa w wydarzenia kulturalnych, co w obecnych czasach jest przedsięwzięciem trudnym – ze względu na ograniczenia czasowe, ograniczenia finansowe, atrakcyjność konsumpcyjnego stylu życia. Oferta rekreacyjno-sportowa Gminy Młynarze jest oceniana dobrze. Niemniej jednak należy dążyć do uruchamiania nowych możliwości rekreacyjnych i sportowych na terenie Gminy, wykorzystując jej walory przyrodnicze.

Niezwykle ważnym zagadnieniem dla Gminy Młynarze jest również rozbudowa infrastruktury związanej z budową przydomowych oczyszczalni ścieków. Do tych zagadnień należy również doskonalenie gospodarki odpadami oraz zwiększenie stopnia pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł. Realizacja tych zadań inwestycyjnych powinna iść w parze z kształtowaniem świadomości ekologicznej mieszkańców.

Zapewnienie wysokiego poczucia bezpieczeństwa publicznego wymaga szerokiej i kompleksowej współpracy wszystkich służb publicznych i odbywać się powinno na różnych płaszczyznach życia mieszkańców. Szczególnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa publicznego jest poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, odbywająca się poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo, jak i modernizację infrastruktury komunikacyjnej.

Cele operacyjne:

III.1 Zwiększenie dostępności do usług edukacyjnych na wysokim poziomie

III.2 Rozwój oferty kulturalnej

III.3 Poprawa stanu środowiska naturalnego

III.4 Integrująca polityka społeczna

III.5 Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego

III.1.1 Doposażenie i modernizacja gminnych placówek oświatowych na terenie Gminy Młynarze

O jakości kształcenia, poza programem edukacyjnym, decydują warunki, w jakich ma miejsce proces nauczania, jak również dostępne pomoce naukowe i sprzęt informatyczno-

multimedialny. Zgodnie z tym, zakłada się ciągle doskonalenie stanu technicznego bazy oświatowej oraz doposażenie placówek oświatowych na terenie Gminy Młynarze w nowoczesne pomoce dydaktyczne, usprawniające proces kształcenia.

III.1.2 Doposażenie i modernizacja bibliotek na terenie Gminy Młynarze

Biorąc pod uwagę relatywnie niskie wskaźniki dotyczące poziomu czytelnictwa wśród mieszkańców gminy, zakłada się stworzenie lepszych warunków dla prowadzenia działalności biblioteczno-kulturalnej, w tym m.in. doposażenie i modernizację biblioteki . Jedną z możliwości jest udział w Programie Biblioteka+, wieloletnim programie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, którego strategicznym celem jest przekształcenie bibliotek gminnych w nowoczesne centra dostępu do wiedzy, kultury oraz ośrodki życia społecznego.

III.1.3 Wykorzystywanie Internetu i nowoczesnych technik nauczania w procesie kształcenia młodzieży szkół gminnych.

W ramach niniejszego kierunku interwencji realizowane będą programy na rzecz wykorzystania technologii informatycznych i multimedialnych w procesie kształcenia młodzieży. Ma się to przysłużyć poszerzeniu oferty oraz zwiększeniu dostępu do różnych form kształcenia, a w konsekwencji podniesieniu jakości i efektywności kształcenia w szkołach gminnych oraz szybszemu i lepszemu dostosowaniu programów nauczania do potrzeb rynku pracy. Postęp cywilizacyjny w zakresie nowych technologii wymaga dostosowania dotychczasowych programów kształcenia do nowych warunków społeczno-gospodarczych.

III.1.4 Wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów

Mając na uwadze atrakcyjność i konkurencyjność Gminy oraz potrzeby mieszkańców, realizowane będą projekty służące odkrywaniu, kształtowaniu i wspieraniu talentów. Zakłada się m.in. wsparcie materialne dla dzieci i młodzieży wyróżniających się w nauce oraz innych dziedzinach, jak np. sport, kultura, aktywność społeczna.

III.1.5 Organizowanie tematycznych konkursów i imprez międzyszkolnych aktywizujących dzieci i młodzież

Nie zawsze obowiązujący program nauczania danego przedmiotu wyczerpuje temat bądź zaspokaja ciekawość uczniów. Elementy zdrowej rywalizacji, współzawodnictwa czy po prostu współdziałania stanowią jeden z podstawowych czynników motywacyjnych i aktywizujących. Zgodnie z tym założeniem, planuje się organizowanie tematycznych konkursów i imprez międzyszkolnych dla dzieci i młodzieży, jak również różnorodnych zajęć.

Biorąc pod uwagę ograniczone możliwości finansowe gminy, należy podjąć działania, aby część funduszy na działania pozyskiwać ze źródeł zewnętrznych. Realizowane przedsięwzięcia przysłużą się ponadto integracji środowiska lokalnego i regionalnego młodych ludzi, a w konsekwencji budowaniu kapitału społecznego, który w przyszłości decydował będzie o sukcesie całej gminy.

III.2.1 Rozszerzanie oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży

Zadanie ma na celu wypracowanie kompleksowej oferty spędzania czasu wolnego, skierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży. Celem zadania jest rozwój umiejętności społecznych i artystycznych oraz otwartości i kreatywności w grupie docelowej, jak również wskazanie ciekawych form spędzania wolnego czasu. Działaniem zaplanowanym w ramach celu jest m.in. stworzenie uzupełniającej się oferty szkół, instytucji kultury.

III.2.2 Wykreowanie oferty kulturalnej dla osób starszych

Zachodzące w ostatnich latach zmiany demograficzne (proces starzenia się społeczeństwa), wymagają implementacji nowego systemu tworzenia oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców gminy. Ludzie starsi stają się coraz liczniejszą, ale i bardziej wymagającą grupą odbiorców działań kulturalnych. Wykreowania atrakcyjnej oferty kulturalnej dla osób starszych przysłuży się to integracji społecznej seniorów i podniesieniu jakości usług społecznych.

III.2.3 Promowanie i wspieranie lokalnych animatorów kultury oraz lokalnych artystów i twórców

Wykorzystując naturalne przewagi gminy w zakresie kultury, tradycji i dziedzictwa, zakłada się wsparcie najwartościowszych zjawisk z zakresu lokalnej kultury – poprzez promowanie i wspomaganie lokalnych animatorów kultury oraz zespołów, artystów i twórców. Zakłada się m.in. współpracę przy organizacji imprez, wydawnictwa, publikacje i promowanie w lokalnych materiałach informacyjnych.

III.2.4 Organizacja wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym

Planuje się kontynuację i intensyfikację działań podjętych w zakresie organizacji wydarzeń o zasięgu ponadlokalnym. Realizacja przedsięwzięć w ramach niniejszego kierunku przyczyni się do zwiększenia rozpoznawalności gminy oraz pomoże w procesie kreowanie odpowiedniego jej wizerunku – zarówno wewnątrz wspólnoty samorządowej, jak i na zewnątrz.

III.2.5 Modernizacja GBP jako instytucji kultury działającej w gminie i jej wyposażenie

Gminna Biblioteka Publiczna w Młynarzach pełni ważną funkcję kulturalno-oświatową, wspiera lokalne działania i wzbogaca ofertę spędzania czasu wolnego. By w pełni spełniać swoje funkcje, powinna być nowoczesna – odpowiadająca na wyzwania współczesnego, szybko zmieniającego się świata a jej oferta - dostosowana do potrzeb odbiorców. Dlatego też zaplanowano działania mające na celu rozwój i modernizację tej instytucji kultury, co skutkować będzie zwiększeniem jakości i dostępności oferty kulturalno-oświatowej oraz możliwością kształcenia kompetencji miękkich wśród mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży.

III.2.6 Zrównoważony rozwój infrastruktury kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Celem niniejszego kierunku interwencji jest wzmocnienie zewnętrznej konkurencyjności gminy oraz jej atrakcyjności osadniczej poprzez wykorzystanie istniejących zasobów dziedzictwa regionalnego i przyrodniczego. W ramach kierunku mieszczą się inwestycje kulturalne i rekreacyjno-sportowe, w tym m.in. modernizacja boisk, placów zabaw, budowa tras rowerowych i edukacyjnych, jak również tworzenie wielofunkcyjnych tras rekreacyjnych.

III.3.1 Promocja postaw ekologicznych

Dbłość o stan środowiska naturalnego stanowić powinna elementarne zobowiązanie każdego mieszkańca Gminy. Podstawą polityki ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa przyrodniczego Gminy Młynarze stanowić będzie promocja postaw ekologicznych, realizowana zarówno w ramach normalnego procesu edukacji od szkoły podstawowej, jak i poprzez szereg innych działań, jak np. akcje marketingowe w mediach, konkursy, akcje społeczne, happeningi. Największym wyzwaniem będzie zmiana dotychczasowych przyzwyczajeń osób dorosłych.

III.3.2 Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków

W Gminie brak jest systemu kanalizacyjnego ze względu na fakt, że gospodarstwa domowe w większości są w zabudowie rozproszonej, a odległości między miejscowościami uniemożliwiają budowę sieci kanalizacyjnej. Niewielka liczba gospodarstw w rozproszonej zabudowie powoduje zupełną nieopłacalność podobnej inwestycji. Niniejsze zadanie ma na celu zabezpieczenie i unieszkodliwianie ścieków, gdzie bezzasadną jest budowa kanalizacji sieciowej. Dzięki tworzeniu zespołów urządzeń służących do neutralizacji ścieków wytwarzanych w domu lub małym zgrupowaniu domów, możliwa będzie poprawa jakości życia mieszkańców oraz skuteczna ochrona środowiska naturalnego.

III.3.3 Rozbudowa i modernizacja gminnej sieci wodociągowej

Sieć wodociągowa, zaopatrująca w wodę ludność lub zakłady produkcyjne, decyduje o warunkach życia, jak również prowadzenia działalności gospodarczej. Rozbudowa gminnej sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejącej jest potrzebą wynikająca z podnoszenia standardów infrastrukturalnych na terenie gminy oraz zabezpieczania potrzeb wodociągowych wszystkich mieszkańców oraz przedsiębiorców.

III.3.4 Wspieranie działań zmierzających do wykorzystania OZE

Rozwój alternatywnych źródeł pozyskiwania energii ma ogromny wpływ na możliwość rozwoju turystyki i rekreacji, jak również na komfort życia mieszkańców, dla których jakość powietrza ma zasadnicze znaczenie. W ramach niniejszego kierunku interwencji chodzi o promowanie programów wykorzystania OZE zintegrowane z edukacją proekologiczną prowadzoną na terenie gminy.

III.3.5 Doskonalenie systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy Młynarze

Doskonalenie gminnego systemu selektywnego gromadzenia i odbioru odpadów w korelacji z edukacyjnymi działaniami proekologicznymi pozwoli na efektywną ochronę krajobrazu przyrodniczego Gminy Młynarze.

III.3.6 Termomodernizacja obiektów gminnych

W ramach działań służących ochronie środowiska, w szczególności poprawie jakości powietrza, zakłada się termomodernizację obiektów gminnych, docieplanie i wymiana okien, zwłaszcza w budynkach świetlic wiejskich i mieszkalnych należących do Gminy Młynarze.

III.3.7 Opracowanie i realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji

Niniejszy kierunek interwencji ma na celu zaprojektowanie działań długookresowych służących zmianie źródeł ciepłych na terenie gminy na mniej szkodliwe dla środowiska, zmniejszające zjawisko niskiej emisji, która szczególnie w sezonie zimowym jest niezwykle uciążliwa. Zachęty, instrumenty motywujące do wymiany źródeł ciepłych powinny być jednym z elementów programu – na tyle atrakcyjne, aby motywować do podobnych działań mimo mniejszej opłacalności ekonomicznej.

III.3.8 Zabezpieczenie dostępu do wody na terenie gminy

Zapewnieniu dostępności odpowiedniej jakości wody służyć będą działania w zakresie zabezpieczenia dostępu do wody na terenie gminy, m.in. polegające na ochronie istniejących i budowie nowych ujęć wody pitnej. Jest to ważne w kontekście zwiększania się osadnictwa oraz występowania okresowych suszy.

III.4.1 Rozwój edukacji społecznej w zakresie identyfikacji i reagowania na problemy społeczne oraz sposobów ich rozwiązywania

Dobre rozpoznanie problemów społecznych jest podstawą podejmowania efektywnych działań służących ich likwidacji. W pozyskiwaniu, gromadzeniu i aktualizacji informacji o istniejących i potencjalnych problemach społecznych konieczna jest współpraca wszystkich instytucji z zakresu polityki społecznej w Gminie Młynarze, zwłaszcza Ośrodka Pomocy Społecznej. Ważnym elementem działań pozostaje rozwój edukacji społecznej w zakresie identyfikacji i reagowania na problemy społeczne oraz sposobów i ich rozwiązywania. W tym względzie można wymienić m.in.: organizację happeningów, imprez plenerowych i artystycznych, konkursów, organizację debat, zamieszczanie artykułów w prasie lokalnej, organizację „dni otwartych” w lokalnej instytucji pomocy społecznej.

III.4.2 Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (m.in. byli więźniowie, osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne, bezdomne, młodzież opuszczająca zakłady wychowawcze i domy dziecka) muszą mieć możliwość adaptacji w społeczeństwie. Zakłada się zatem wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. poprzez wykorzystanie mechanizmu ekonomii społecznej oraz wspieranie rozwoju inicjatyw.

III.4.3 Rozszerzanie działalności w zakresie profilaktyki uzależnień w szczególności wśród dzieci i młodzieży

Dzieci i młodzież stanowią grupę szczególnie narażoną i podatną na uzależnienia. Profilaktyka uzależnień powinna obejmować szereg komplementarnych działań, m.in.: wydawanie materiałów edukacyjnych na potrzeby realizowanych programów profilaktycznych, spotkania z terapeutami i specjalistami od uzależnień, cykle prelekcji, prezentacji i sesji ankietowych w placówkach oświatowych, działalność szkoleniową wśród pracowników oświaty i kultury, organizowanie imprez plenerowych i konkursów promujących styl życia bez uzależnień, realizację w szkołach gminnych programu edukacji zdrowotnej z uwzględnieniem profilaktyki uzależnień, bogatej i różnorodnej oferty lokalnej placówki kultury. Programy edukacyjne i profilaktyczne powinny być połączone z punktowym wsparciem dla osób dotkniętych uzależnieniem oraz monitoringiem miejsc szczególnie zagrożonych przez służby odpowiedzialne za ochronę bezpieczeństwa publicznego.

III.4.4 Rozwój poradnictwa specjalistycznego i terapii psychologicznej dla dzieci, młodzieży i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej

Poradnictwo specjalistyczne i terapia psychologiczna powinny obejmować wszystkie rodziny będące w sytuacji kryzysowej, a zwłaszcza te uwikłane w przemoc domową i uzależnienie. W ramach wsparcia członkowie rodzin mogą uzyskać pomoc psychospołeczną, prawną, konsultację, informację, wsparcie terapeutyczne oraz dowiedzieć się o możliwościach dalszego postępowania. Prowadzenie świadczenia w formie poradnictwa dla rodzin wymaga przede wszystkim posiadania specjalistycznej wiedzy o rodzinie i procesie komunikowania się. Problemy, z którymi stykają się prowadzący poradnictwo dotyczą wszystkich sfer życia rodzinnego i społecznego, dlatego wymagają odpowiedniego podejścia i winny dawać nadzieję osobom i rodzinom na poprawę losu w przyszłości.

III.4.5 Przeciwdziałanie i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie oraz tworzenie grup wsparcia dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej

Rodzina stanowi podstawową jednostkę życia społecznego, jak i naturalne środowisko wychowawcze. Zła sytuacja materialno-ekonomiczna, brak odpowiedniego systemu wsparcia prowadzić mogą do powstawania problemów i dysfunkcji w funkcjonowaniu rodzin, które dotyczą w szczególności dzieci. Zakłada się zatem doskonalenie systemu przeciwdziałania i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie, jak również wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym rodzinami wielodzietnymi, m.in. poprzez stwarzanie szans i warunków do wspólnego spędzania czasu w rodzinie oraz oferowanie pomocy specjalistycznej w sytuacjach trudnych i problemowych. Planuje się również tworzenie grup wsparcia, które służą m.in. wymianie informacji na temat sposobów radzenia sobie z danym problemem, minimalizowaniu poczucia osamotnienia w problemach, poprawie samopoczucia, podnoszeniu pewnych aspektów poczucia własnej wartości, poprawie funkcjonowania w społeczeństwie oraz eliminowaniu problemu.

III.4.6 Wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia miejsc opieki nad samotnymi osobami starszymi i osobami niepełnosprawnymi na terenie Gminy Młynarze

Dzięki integracji Polski z Unią Europejską zwiększyły się możliwości (głównie finansowe) powstawania i działania niepublicznych (prywatnych, pozarządowych) placówek zajmujących się opieką nad osobami starszymi i chorymi (np. domy pomocy społecznej, domy pogodnej jesieni, hospicja). Z biegiem czasu zainteresowanie organizowaniem tego typu instytucji może być coraz większe, co wiąże się z procesem starzenia się społeczeństwa. Podobne zapotrzebowanie występuje w odniesieniu do pomocy osobom niepełnosprawnym.

Na etapie tworzenia tych placówek opiekuńczych ważne jest wsparcie doradcze i informacyjne, udzielane różnym instytucjom niepublicznym przez wyspecjalizowane jednostki Gminy Młynarze i inne. Należy pamiętać o tym, że istnieją możliwości dofinansowywania takich projektów i inwestycji z funduszy zewnętrznych, w tym europejskich.

III.4.7 Likwidacja barier architektonicznych w instytucjach i miejscach publicznych w gminie w celu ułatwienia ich dostępu dla osób niepełnosprawnych

Za bariery architektoniczne uznaje się wszelkie utrudnienia, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania, uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym. Aby spowodować sprawniejsze działanie osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze ich funkcjonowanie, w celu wyrównywania szans i zwiększania dostępności do usług publicznych, zakłada się likwidację tych barier, w szczególności w instytucjach i miejscach publicznych w gminie. Dostęp do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej daje szansę na zwiększenie zakresu prac i liczby udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

III.4.8 Rozwój bazy lokali socjalnych

Tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej, w szczególności zapewnienie mieszkań ludziom biednym, którzy z różnych powodów są pozbawiani dachu nad głową, np. eksmitowani ze swoich dotychczasowych mieszkań, jest ustawowym zadaniem samorządu gminnego. Mimo obniżonego standardu, stan techniczny lokali socjalnych musi umożliwiać godne zamieszkanie. Gmina Młynarze tworzy i posiada zasób mieszkaniowy, w skład którego wchodzi, między innymi, lokale socjalne. Zdiagnozowano jednak niewystarczającą ich ilość w stosunku do potrzeb. W związku z tym, jednym z kierunków interwencji jest rozwój bazy lokali socjalnych.

III.4.9 Prowadzenie i promocja działań z zakresu profilaktyki zdrowia

Jednym z działań prowadzących do poprawy w tym aspekcie jest upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki zdrowia oraz organizacja działań z jej zakresu. W to zadanie wpisują się m.in. bezpłatne badania okresowe dla różnych grup mieszkańców. Nadrzędnym celem jest zapobieganie i wczesne wykrywanie groźnych chorób, głównie cywilizacyjnych (np. choroby układu krążenia, choroby nowotworowe) – zgodnie z założeniem, że profilaktyka jest lepsza i tańsza od leczenia.

III.4.10 Wspieranie uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych

Organizacja różnorodnych zajęć wyrównawczych i terapeutycznych dla uczniów z deficytami rozwojowymi.

III.5.1 Rozbudowa monitoringu wizyjnego na terenie gminy

Dla podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy, jak i odwiedzających ją turystów oraz ochrony porządku publicznego zaplanowano rozbudowę monitoringu wizyjnego. Podstawowym celem zastosowania monitoringu jest ujawnianie i eliminowanie sytuacji niebezpiecznych oraz prewencja. Wraz z rozszerzeniem zasięgu monitoringu, wzrośnie również poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów.

III.5.2 Prowadzenie wśród mieszkańców działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie zachowania w sytuacjach zagrożeń i udzielania pierwszej pomocy

Podstawą polityki bezpieczeństwa na terenie gminy będą działania związane z kształtowaniem postaw właściwych w odniesieniu do sytuacji kryzysowych. W ramach niniejszego kierunku interwencji planuje się działania edukacyjno-informacyjne wśród mieszkańców w zakresie zachowania w sytuacjach zagrożeń i udzielania pierwszej pomocy. Szczególną grupę docelową stanowią dzieci i młodzież - prewencja, edukacja i profilaktyka realizowana będzie m.in. w ramach programów edukacyjnych w szkołach, w tym w ramach zajęć organizowanych z udziałem przedstawicieli różnych służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne i społeczne. W odniesieniu do osób starszych, wśród form interwencji wymienić należy m.in. informowanie poprzez stronę internetową gmin, kampanie społeczne, a także organizację spotkań.

III.5.3 Wspieranie gminnych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej należą do jednych z najważniejszych formacji dbających o ochronę Gminy Młynarze, w szczególności o bezpieczeństwo przeciwpożarowe. Aby mogły spełniać swoją rolę w najlepszy możliwym sposób, zaplanowano ich wsparcie poprzez m.in. wymianę i doposażenie w sprzęt ratowniczy, sukcesywną wymianę samochodów pożarniczych, remonty bazy lokalowo - socjalnej oraz organizowanie szkoleń dla strażaków. Wszystkie te działania mają na celu podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców i gości gminy.

OBSZAR IV - ROZWÓJ CZASU WOLNEGO MIESZKAŃCÓW GMINY

Cel strategiczny:

Strategia postępowania:

Rozwój turystyki i czasu wolnego w Gminie Młynarze, opierać się powinien o funkcjonowanie takiej oferty produktów turystycznych oraz rekreacyjnych, które z uwagi na swoje unikalne cechy i oryginalną filozofię funkcjonowania będą chętniej wybierane na rynku. Osiągnięcie takiej przewagi rynkowej jest procesem długotrwałym i skomplikowanym, wymaga bowiem zaangażowania wielu zasobów i środków. Trudność w realizacji niniejszego celu wynika z przewagi potencjału turystycznego i kulturowego innych gmin województwa mazowieckiego. Oferta musi być budowana na zasadzie wzajemnego uzupełniania się poszczególnych atrakcji i produktów oraz współpracy, włączając własne oryginalne zasoby w obieg turystyczny. Powinna ona również być atrakcyjną propozycją dla mieszkańców aglomeracji warszawskiej, szczególnie w zakresie aktywnego wypoczynku i rekreacji.

Prawidłowe funkcjonowanie produktów turystycznych, przy optymalnym wykorzystaniu zasobów gminy i jej otoczenia, skutkować będzie wzrostem gospodarczym. Pozytywne zmiany zachodzące na rynku lokalnym, dzięki rozwojowi turystyki i dziedzictwa kulturowego, przejawiają się także w innych sektorach gospodarczych i społecznych. Osiągnięcie celu, jakim jest stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej Gminy niesie za sobą konieczność podejmowania działań zarówno w zakresie kreacji nowych produktów i rozwijania już istniejących, ich modyfikacji i unowocześniania zgodnie z trendami rynkowymi i oczekiwaniami klientów, jak również w zakresie budowy, rozbudowy i stałej poprawy jakości infrastruktury gwarantującej efektywny i prawidłowy rozwój (w czym duży udział ma kapitał prywatny). Głównym założeniem działań podejmowanych w ramach realizacji niniejszego celu jest stworzenie wyróżniającej się na rynku oferty produktowej, która będzie stwarzała nową jakość.

Strategia postępowania przewiduje przede wszystkim rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej oraz wdrażanie oryginalnych przedsięwzięć kulturalnych, które z jednej strony powinny przełożyć się na wzrost zainteresowania Gminą wśród potencjalnych odwiedzających, a z drugiej strony przyczynić się do wzrostu zamożności mieszkańców i w konsekwencji wykreować wewnętrzny popyt na rynku. Oryginalność walorów Gminy Młynarze nie gwarantują samoistnego rozwoju turystyki i rekreacji. Walory te w konkurencji z regionalnymi ośrodkami turystycznymi są mniej znane - szczególnie dla mieszkańców

aglomeracji warszawskiej Jednak Gmina Młynarze posiada ofertę rekreacyjno-kulturową i weekendową. Potrzebne są również intensywne działania promocyjne, szczególnie skierowane do mieszkańców Mazowsza, wśród których wizerunek gminy nie kojarzy się ze spędzaniem wolnego czasu. Potrzebny jest nowy wizerunek splatający zasoby przyrodnicze z walorami turystycznymi, kulturowymi i rekreacyjnymi. Oryginalność niektórych produktów terytorialnych, jakie są przedmiotem konsumpcji dla mieszkańców, turystów, inwestorów, czy codziennie przybywających na obszar Gminy, powinna być traktowana jako ważny argument w działaniach promocyjnych.

Cele operacyjne:

IV.1 Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej, kulturowej i rekreacyjno-sportowej

IV.2 Budowa spójnej oferty turystycznej i kulturowej gminy

IV.3 Wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich do wzmocnienia oferty turystycznej

IV.1.1 Przebudowa boiska sportowego w Sieluniu

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców oraz mając na uwadze problem złego stanu technicznego boiska w Sieluniu, zaplanowano jego kompleksową przebudowę. Celem działania jest dywersyfikacja oferty sportowej na terenie gminy - stworzenie przestrzeni dla rozwoju sportów poza piłką nożną, koszykówką i siatkówką. Zakłada się również jego dostosowanie do potrzeb uprawiania lekkiej atletyki. Zadanie to przyczyni się z pewnością do wzbogacenia oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej gminy w regionie.

IV.1.2 Rozbudowa miejsc parkingowych na terenie gminy

W odpowiedzi na potrzeby mieszkańców gminy oraz rozwijający się ruch turystyczny na jej terenie, planowane jest stworzenie miejsc parkingowych zwłaszcza w centrach miejscowości, w okolicy obiektów zabytkowych i ośrodków rekreacyjno-turystycznych, w pobliżu tras turystycznych oraz ścieżek rowerowych.

IV.1.3 Kontynuacja rewitalizacji centrum Młynarzy

Mając na celu podnoszenie konkurencyjności Młynarzy, w tym w stosunku do miejscowości turystycznych w sąsiedztwie gminy, planuje się kontynuowanie działań rewitalizacyjnych oraz podnoszących estetykę wsi.

IV.2.1 Współpraca z sąsiednimi jednostkami w zakresie uzgadniania spójnego kalendarza wydarzeń kulturalnych i turystycznych

W odpowiedzi na potrzebę rozwoju oferty kulturalnej dla mieszkańców, jak i turystów, zakłada się kontynuowanie dotychczasowej praktyki w zakresie animowania i promowania kultury, w tym organizację imprez o charakterze ponadlokalnym. Imprezy kulturalne, w szczególności wszystkie duże imprezy - ważne wizerunkowo, będą zharmonizowane i włączone do kalendarza wydarzeń kulturalnych województwa mazowieckiego (budowanie spójnej oferty kulturalnej dla całego Mazowsza).

IV.2.2 Opracowanie programu promocji gminy

Mając na uwadze potrzebę prowadzenia spójnej promocji gminy, planuje się usystematyzowanie działań promocyjnych i wdrożenie systemu strategicznego zarządzania marką i wizerunkiem gminy.

IV.2.3 Wydawanie wysokiej jakości materiałów promocyjnych

W celu zapewnienia gminie nowoczesnej i spójnej promocji, planowana jest kontynuacja i doskonalenie dotychczasowych działań w zakresie tworzenia i wydawania wysokiej jakości materiałów promocyjnych, m.in.: katalogów, folderów, albumów, ulotek, map, przewodników i gadżetów promocyjnych.

IV.2.4 Doskonalenie systemu wizualizacji turystycznej gminy

Należy dążyć do udoskonalania obecnego systemu na terenie gminy Młynarze – uzupełnienia tablic informacyjnych, odnowienia, instalowania nowych znaków w uzasadnionych lokalizacjach, itp.

IV.2.5 Organizacja wydarzeń rekreacyjnych i sportowych o zasięgu ponadlokalnym, powiatowym, regionalnym

W realizacji niniejszego kierunku chodzi o organizację wydarzeń rekreacyjno-sportowych o zasięgu ponadlokalnym, służących podniesieniu rozpoznawalności gminy oraz budowaniu odpowiedniego jej wizerunku.

IV.3.1 Wspieranie rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa oraz marketingu produktów lokalnych

W Strategii Rozwoju Gminy Młynarze zakłada się aktywizację terenów wiejskich m.in. poprzez wdrożenie bardziej efektywnych mechanizmów wsparcia funkcjonowania zarówno rolnictwa, marketingu produktów lokalnych, jak i działalności okolorolniczej. Rolnictwo rozwinie się w momencie zaistnienia odpowiedniego popytu - potrzebny jest odpowiedni rynek zbytu, miejsca ekspozycji i sprzedaży. Promowane i wspierane będą gospodarstwa ekologiczne oraz działalność w zakresie przetwórstwa

VII. SYSTEM WDRAŻANIA

System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Młynarze realizowany jest w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE zobowiązana jest przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu z dnia 21 czerwca 1999r. Nr 1260/1999 wprowadzającym ogólne przepisy odnośnie funduszy strukturalnych oraz rozporządzeniach odnoszących się do poszczególnych funduszy strukturalnych.

Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków wg źródeł ich pochodzenia. W niektórych sytuacjach może to oznaczać, że podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania będzie musiał sprostać wielu wymaganiom formalnym. Dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł unijnych.

Strategia Rozwoju Gminy Młynarze realizowana będzie w horyzoncie czasowym 2016-2023 po jego zatwierdzeniu przez Radę Gminy. Po przyjęciu przez Radę Gminy, za jego właściwe wdrożenie oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny będzie organ wykonawczy gminy tj. Wójt Gminy. Do pomocy we właściwym wdrożeniu Planu Wójt Gminy dysponuje aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy i jednostek zależnych.

Wśród jednostek najściślej zaangażowanych w realizację projektów wynikających z Strategii Rozwoju Gminy Młynarze wskazać należy:

- **Samodzielne stanowisko pracy ds. Gospodarki Przestrzennej** – zajmujące się m.in.:
  - sprawy związane z zagospodarowaniem przestrzennym gminy,
  - planowanie przestrzenne oraz współuczestnictwo w zadaniach inwestycyjnych i utrzymaniu dróg,
- **Samodzielne stanowisko pracy ds. rolnictwa i ochrony środowiska** – zajmujące się m.in.:
  - sprawami związanymi z zagospodarowywaniem terenów rolnych,
  - gospodarka wodno - ściekowa, leśna, zadrzewieniowa, produkcja zwierzęca
  - ochrona środowiska.
  - pozyskiwanie informacji w zakresie możliwości korzystania ze środków zewnętrznych (w tym Unii Europejskiej),

przygotowywanie wniosków Gminy do funduszy zewnętrznych (w tym Unii Europejskiej),

- - przygotowywanie materiałów do przetargów.

▪ **Wydział Finansowo-Księgowy** zajmujący się m.in.:

- opracowywanie projektu budżetu oraz nadzór nad jego wykonaniem,
- wymierzanie i pobór podatków, dzierżaw, czynszów oraz opłat określonych w odrębnych przepisach,
- sprawowanie nadzoru oraz kontroli nad gospodarką finansową gminnych jednostek organizacyjnych,
- prowadzenie rachunkowości wpływów i wydatków budżetowych,
- wydawanie zaświadczeń o stanie majątkowym,
- prowadzenie księgowości innych jednostek finansowanych z budżetu gminy w szczególności Ośrodka Pomocy Społecznej i Ochotniczych Straży Pożarnych.

Dla obsługi projektów i zadań inwestycyjnych konieczne będzie współdziałanie wspomnianych komórek organizacyjnych. Za właściwy podział i koordynację zespołu odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Młynarze.

System wdrażania na poziomie Urzędu Gminy obejmować będzie następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji zadań objętych Strategią,
- występowanie z wnioskami o dofinansowanie,
- przeprowadzenie procedur wyboru wykonawców zadań,
- kontraktowanie,
- monitorowanie przebiegu prac w ramach poszczególnych projektów,
- przygotowanie propozycji dotyczących korekt w zakresie poszczególnych zadań ,
- prowadzenie rozliczeń finansowych,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Za poszczególne zakresy zadań odpowiadają wcześniej wymienione komórki organizacyjne Urzędu Gminy, zgodnie ze swoją właściwością i zakresem odpowiedzialności.

Wymienione jednostki, zgodnie ze swą właściwością współdziałać będą z komórkami Urzędu Gminy na etapie realizacji projektów inwestycyjnych, a następnie odpowiedzialne

będą za ich późniejsze funkcjonowanie. Uczestnictwo tych jednostek we wdrażaniu dotyczy takich dziedzin jak:

- gospodarka wodno-ściekowa,
- ochrona środowiska,
- oświata,
- opieka społeczna,
- ochrona zdrowia.

Warunkiem niezbędnym dla pełnego wdrożenia planu jest również uwzględnianie wydatków z nim związanych w kolejnych budżetach na lata 2016 i 2023. Za ten element odpowiada Rada Gminy. Dlatego też Wójt Gminy przedkładając Radzie projekty budżetów winien przetransponować do nich założenia finansowe zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Młynarze przewidziane w nim na dany rok.

Strategia Rozwoju Gminy Młynarze będzie wdrażana przez Wójta Gminy, przy pomocy podległych mu pracowników. Występować oni będą o środki finansowe, sporządzając właściwe projekty i wnioski.

VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.

Na proces tworzenia i sprawnego koordynowania dokumentu składa się monitorowanie procesu wdrażania strategii, ocena osiągniętych efektów i uaktualnianie zapisów zgodnie ze zmieniającymi się warunkami otoczenia.

Dobrze funkcjonujący system monitoringu pozwala na wczesne wykrywanie zagrożeń związanych z terminową i prawidłową realizacją Strategii. Na jej bowiem podstawie możliwe jest dokonanie oceny realizowanych projektów i zadań według wcześniej określonych celów i kryteriów.

Efektywny monitoring musi spełniać określone wymagania. Najważniejsze z nich to zapewne:

- oparcie procesów monitoringu na jasnych kryteriach, które pozwalają na obiektywną ocenę przebiegu procesu wdrażania Strategii rozwoju,
- konieczność analizy i aktualizacji kluczowych zadań, które zapewniają realizację przyjętych celów w Strategii oraz wymuszają zmianę sposobów ich realizacji
- dostarczanie podstaw do podejmowania decyzji w kwestiach bieżących i długoterminnych.

System monitorowania Strategii Rozwoju obejmował będzie obserwację realizacji celów i priorytetów rozwoju oraz realizację programu i projektów z niego wynikających. W związku z tym Strategia będzie monitorowana i oceniana poprzez następujące wskaźniki:

1. Liczba km zmodernizowanych dróg.
2. Liczba wykonanych przydomowych oczyszczalni ścieków.
3. Liczba nowych i utrzymanych miejsc pracy.
4. Liczba osób podejmujących własną działalność gospodarczą.
5. Wielkość przygotowanych terenów pod inwestycje.
6. Liczba nowopowstałych i zmodernizowanych obiektów kultury i oświaty.

System monitorowania Strategii rozwoju ma zapewnić kontrolę efektywnej realizacji przyjętych programów, osiągniętych rezultatów i wpływu, jaki wywierają podejmowane działania, skuteczne informowanie i ocenę realizacji – wdrażanie celów i priorytetów. Monitoring powinien umożliwić korygowanie działań, które nie przynoszą planowanych efektów, reagowanie na zmiany sytuacji w regionie oraz przedstawianie opinii publicznej, a także rozliczanie przeznaczonych i wykorzystanych publicznych środków finansowych przeznaczanych na wsparcie rozwoju regionalnego.

W celu zaangażowania do współpracy sektora publicznego, prywatnego i organizacji pozarządowych organizowane były szkolenia, spotkania organizacyjne, panele dyskusyjne. Spotkania takie przybliżyły problematykę, pozwoliły poznać opinie społeczeństwa.

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Strategii posiada Wójt Gminy Młynarze. Jego główną rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Strategii oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

IX. Public Relations Strategii Rozwoju Gminy Młynarze

Rada Gminy i Zespół monitorujący zapewniają środki, informacje i promocje w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych.

Informowanie i promowanie Strategii Rozwoju Gminy Młynarze odbywać się będzie poprzez organizowanie lub uczestniczenie w szkoleniach i konferencjach na temat możliwości wsparcia ze środków UE o zakresie i wymiarze pomocy unijnej dla poszczególnych projektów oraz rezultatach tych działań. Na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Młynarze (<http://mlynarze.bipgminy.pl/public/>) podawane będą systematycznie informacje o realizacji projektów, stanie ich zaawansowania i osiągniętych efektach w ramach Strategii.

ZAKOŃCZENIE

Podmioty biorące aktywny udział w kształtowaniu rzeczywistości społeczno – gospodarczej na terenie Gminy Młynarze, takie jak władze lokalne, mieszkańcy i organizacje pozarządowe postawiły przed sobą cel, którym jest społeczno - gospodarczy rozwój Wspólnoty Lokalnej. Aby osiągnąć ten cel należy mieć przygotowany plan, na podstawie, którego będą realizowane cele strategiczne, cele szczegółowe i przypisane do nich zadania. Strategia stanowiąca podstawę działań modernizujących strukturę społeczno – gospodarczą Gminy.

By działania te wprowadzić w życie należy zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe. Przed Gminą pojawiła się szansa na wykorzystanie środków finansowych dostępnych w ramach programów krajowych i funduszy Unii Europejskiej. Środki te stanowiąc będą jeden z fundamentów modernizacji społeczno – gospodarczej Gminy Młynarze.

Strategia Rozwoju Gminy Młynarze na lata 2016 – 2023 zawiera niezbędne elementy by wprowadzić przyjęte w nim założenia w życie.